

**MEDDELANDE AF SOCIETAS
PRO FAUNA ET FLORA
FENNICA; TRETTIONDETREDJE
HÄFTET, 1906-1907**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649112401

Meddelanden af Societas pro Fauna et Flora Fennica; Trettiondetredje häftet, 1906-1907 by
Various

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

VARIOUS

**MEDDELANDE AF SOCIETAS
PRO FAUNA ET FLORA
FENNICA; TRETTIONDETREDJE
HÄFTET, 1906-1907**

Societas pro Fauna et Flora Fennica

1906—1907.

Ordförande: Professor J. A. Palmén.

Vice-ordförande: Professor Fr. Elfving.

Sekreterare: Magister Harry Federley.

Skattmästare: Doktor V. F. Brothems.

Bibliotekarie: Doktor E. Reuter.

Intendenter: för de zoologiska samlingarna: Docent Alex. Luther, t. f.: Fil. kand. Åke Nordström; *för de botaniska samlingarna:* Amanuens Harald Lindberg.

Bestyrrelse: Professorer J. A. Palmén, Fr. Elfving, O. M. Reuter, J. Sahlberg, J. P. Norrlin, Doktorer K. M. Levander, V. F. Brothems. — *Suppleanter:* Amanuens Harald Lindberg, Doktor E. Reuter.

Mötet den 6 oktober 1906.

Till intendent för de zoologiska samlingarna under den tid ordinarie intendenten, docent A. Luther, var stadd på utrikesresa, utsågs fil. kand. Åke Nordström.

Sällskapets ordförande, professor J. A. Palmén, meddelade, att han å Sällskapets vägnar till professor V. Lilljeborg i Uppsala afsändt ett lyckönskningstelegram i anledning af dennes 90-årsdag.

Af Sällskapets Acta framlades volymen 27, för hvilken bokhandelspriset fastställdes till 12 mark, af Sällskapets Meddelanden häftet 31 för verksamhetsåret 1904—05, redigeradt af fil. mag. Harry Federley, äfvensom häftet 32 för verksamhetsåret 1905—06, redigeradt af fil. kand. Ernst Häyrén. Nämnde redaktörer tackade särskilda af Sällskapets medlemmar för den hjälp de vid arbetet fått röna. Bokhandelspriset fastställdes för hvartdera häftet Meddelanden till 2 mark.

Anhållan om skriftutbyte hade ingått från Biologische Wolga-Station i Saratov och från Ботаническое общество естественных наук в Кисхинов, och beslöt Sällskapet till denna anhållan bifalla.

Enligt af skattnästaren afgifven kassarapport utvisade Sällskapets rörliga kapital en behållning af Fmk 7726: 21.

Till de botaniska samlingarna hade sedan senaste årsmöte inlämnats gafvor af student A. Palmgren, prof. E.

Sundvik, fröknar Greta Andersin, S. Lagerstam, L. Strandberg och K. Åström, ingeniör Herm. Ad. Printz, student A. A. Sola, forstm. F. Silón, fil. mag. A. Leinberg, student G. v. Frenckell och amanuens Harald Lindberg.

Preparator G. W. Forsell förevisade

Ett svart exemplar af *Lepus timidus* L.

Exemplaret, som af konsul Bruno Wendelin skänkts till samlingarna, var skjutet den 1 sept. 1906 i Lappfjärd socken af herr Matti Olin. Enligt uppgift skuile ett annat svart exemplar hafva skjutits i trakten af Björneborg vid samma tid.

I anslutning härtill meddelade student G. Ekman, att han för 7 år sedan i Rantasalmi socken observerat en svart hare.

Ylioppilas E. W. Suomalainen antoi tietoja kahdesta harvinaisesta linnusta,

Phalaropus fulcarius L. ja *Coracias garrula* L.

Leveänokkaisen vesipääskysen oli esittäjä löytänyt kuolleena Kuopion pitäjässä Puijonsarven huvilalla hietarannalta 1. VIII. 1906. Lintu, vanha kesäpukuinen koiras, oli luultavasti kuollut aivan äskettäin, koskapa se, silloin vallinneista kuumista ilmoista huolimatta oli niin hyvässä kunnossa, että se vaikeudetta voitiin täyttää. Paino ainoastaan 0,025 kg.

Lukuunottamatta Jäämeren rannikkoa on tätä harvinaista lintua tavattu ainoastaan kahdesti ennen alallamme, molemmilla kerroilla myöhään syksyllä: 19/11 1851 Espoo; 11/11 1904 Tirhälle, Helsingin itäinen saaristo. (Kts. Meddel. 31, siv. 64).

Sininärhen luita, pyrstösalkia ja höyheniä oli esittäjä löytänyt 14. VIII. 1906 lähellä Kuopion kaupunkia. Linnun oli joku haukka repinyt. Sininärhi on kerran ennenkin eksynyt Kuopioon. Kesäkuussa 1900 näki sen yhteiskoulun oppilas Einar Sahlstein Puijon juurella Julkulan maantiellä.

Ylioppilas A. A. Sola ilmotti

Kaksi huomattavaa jäkälälöytöä:

Rhizocarpon rubescens Th. Fr. ja *Cladonia pyxidata* Fr. f. *pachyphyllina* Wallr. Edellisen, joka on maakunnalle uusi, esittäjä oli löytänyt Ylöjärveltä St 1⁹/₇ 1905; ennen tunnettu Lieksasta Kb: *Lecidea rubescens* (Th. Fr.) Nyl. f. *dispersa* Wainio, katso Wainio, Adjum. ad Lichenogr. Lapp. fenn. atque Fenn. bor. II, Medd. Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 10, siv. 140. Jälkimäisen hän oli löytänyt Espoosta N 1⁹/₅ 1906; ennen se luonnontieteellisellä alueellamme on tavattu ainoastaan Lapissa.

Rektor M. Brenner lämnade följande meddelande om

Sorbus hybrida L. i Ingå.

Bland den västeuropeiska florans nordöstra förposter i vårt land, hvaraf under det senaste decenniet flere nya arter inom västra Nyland uppdagats, är jag denna gång i tillfälle att omnämna *Sorbus hybrida* L. (*S. finica* Kalm), under senaste sommar af min son Thoré upptäckt på Svartbäck rusthåll i Ingå. Den förekommer här såsom ett litet, 2 m högt, sterilt träd af omkring 20 å 25 års ålder, bland enbuskar i en gles ungskog af tall, gran, björk, rönn, asp och sälg på den steniga östra slättningen af en i den s. k. oxhagen befintlig bergsrygg, på en knapp kilometers afstånd från den till Fågervik framträngande hafsviken. Såsom af här företedda kvist framgår, är det funna exemplaret mycket småbladigt och äfven eljes klen till växten.

Fyndet är af intresse såsom ådagaläggande artens förekomst i vildt tillstånd äfven på Finlands fastland. Såsom känt är trädet tidigare, utom på Åland och i Åbo skärgård, funnet på en holme, Lökholmen, i Lovisa skärgård i östra Nyland och för öfrigt odladt i södra Finland, bland annat så nordligt som vid Björneborg.

Rektor M. Brenner demonstrerade vidare

Former af *Sorbus aucuparia* L. i Finland.

Den vanliga rönnen uppträder hos oss under några med afseende å bladformen olika modifikationer, hvilka jag ber att här få förevisa. Härvid är först att märka, att dessa olikheter hufvudsakligen förefinnas hos de fertila skottens blad, hvaremot dessa hos de sterila äro mer likformiga. Öfverhufvudtaget äro dessa senares småblad hos de skilda rönuförmerna aflånga — äggrundt lancettlika med smal spets samt jämnt hvassågade eller på de egentliga nyskotten och sterila träd starkt dubbelsågade eller inskurna — nästan fikade. Att på grund af de sterila skotten igenkänna de förefintliga förmerna låter sig därför icke göra.

De fertila skottens småblad däremot äro antingen af samma form och tandning som hos de sterila (f. *homomorpha*) eller mer jämbreda — omvänt äggrunda med helbräddade kanter antingen endast på bashälften eller ända till ett stycke ofvanom midten (f. *heteromorpha*). Emellan dessa ytterligheter kan man särskilja en mellanform, där de olika skottens småblad mera likna hvarandra, med endast litet högre upp helbräddade kanter hos de fertila skotten (f. *subheteromorpha*).

För öfrigt kunna småbladen hos f. *homomorpha* vara jämnt småsågade med enkla tänder eller groft dubbelsågade (subf. *didyma*) samt hos f. *heteromorpha* och f. *subheteromorpha* antingen bredspetsade, nästan trabbiga (subff. *platyglossa* och *platyphylla*), eller smalspetsade (subff. *stenoglossa* och *stenophylla*). Uddbladen hos dessa former variera i hög grad, äfven på samma kvist. Hos alla förmerna blifva bladen och bladskaften på sensommaren mycket ofta glatta — nästan glatta, men knopparna äro dock hvitt eller grått filtludna (f. *lanuginosa* Schur).

De i hvarandra öfvergående f. *homomorpha* och f. *subheteromorpha* synas hos oss vara de allmännast förekommande, den senare i Helsingfors och i södra Enontekis vid foten af Ounas-tunturi äfven funnen med glatta knoppar (f. *calvata*). Den hos oss sällsyntare f. *heteromorpha*, med endast ofvan midten sågade småblad, motsvarar enligt Beck von Mannagetta, Flora von Nieder-Oesterreich, pag. 708, S. *subserrata* Opiz och synes, att döma af diagnoseerna i Hartmans Skand. Flora

11:te uppl. och Meisshausens Flora Ingrica, såväl i väster som öster om oss vara den vanligaste formen.

Amannens Harald Lindberg förevisade följande

Fanerogamer från sydvästra Finland.

1. *Cratogeomys monogynus* Jacq., under sistlidne sommar på Åland påträffad på flere nya fyndorter. Likväl är, såsom i ett tidigare meddelande framhållits (Medd. Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 31, sid. 7), *Cratogeomys calycinus* Peterm. vida allmännare på fasta Åland och i den åländska skärgården än förstnämnda art.

2. Blommande exemplar af *Sorbus aucuparia* × *Fennica*, insamlad i Geta, Dånö.

3. En lusuförm af *Betula verrucosa* Ehrh. från Hammarland, Skarpnätö.

4. *Pirus malus* L. från särskilda ställen på Åland, och redogjordes i sammanhang härmed för olikheten mellan den ursprungliga, vilda formen och den förvildade.

5. Särskilda *Alchimille*, däribland *A. obtusa* Bus. från Hammarland, ny för Åland, samt *A. acutidens* Bus. och *A. glomerulans* Bus. från Løjo, nya för Regio Aboensis.

I anledning af den förevisade lusuförmen af *Betula verrucosa* omnämnde doktor Enzio Reuter, att samma egenomliga bladform för flere år sedan iakttagits hos ett par i Pargas skärgård växande träd, men hade densamma sedermera öfvergått i den normala, så att träden nu knappast kunna skiljas från hufvudformen. Föredragaren konstaterade, att detta fall bevisade formens lususkarakter.

Doktor Enzio Reuter meddelade följande

Mykologiska notiser.

1. *Cladosporium cucumerinum* Ell. & Arth.

I likhet med den s. k. amerikanska krusbärsmjöldaggen,

Sphaerotheca mors uræ (Schwein.) Berk., har äfven *Cladosporium cucumerinum* för icke länge sedan från Amerika invandrat till Europa och här spridt sig till flera olika länder. Först år 1889 blef denna art i Amerika beskrifven af Ellis och Arthur och redan år 1892 anträffades den i växthus i Berlin samt beskrefvs här som ny af Frank under namn af *Clad. cucumeris*. Sedermera har den iakttagits jämväl på andra orter i Tyskland, såsom i Breslau och Hannover.

Ännu senare blef arten känd i Skandinavien. I sin år 1902 utkomna „Plantepatologi“ anför prof. E. Rostrup den ännu icke från Danmark. Enligt skriftligt meddelande af honom (sommaren 1906) har sagda snyltsvamp emellertid under de senaste par åren uppträdt rätt skadligt på gurkor flerstädes i Danmark. I Norge iaktogs denna svamp veterligen första gången år 1905, då den enligt Schøyen i medlet af augusti så starkt angrep frilandsgurkorna i en handelsträdgård i Baerum, att alla gurkfrukter mer eller mindre ödelades af densamma. Huruvida den observerats äfven i Sverige, har jag mig ej bekant.

I Finland blef denna som det synes rätt skadliga parasit-svamps förekomst konstaterad sommaren 1906, men den torde dock hafva uppträdt här redan tidigare. Från föreståndarinuan för Sippola trädgårdsskola, fröken Jenny Elfving, erhöll jag i medlet af sistlidne augusti månad några ännu unga, starkt fläckiga gurkfrukter jämte meddelande om att den sjukdom, som angripit desamma, under flere somrar anställt stora fördelser på gurkorna i ofvannämnda trädgård. Artens identitet har blifvit fastställd af prof. E. Rostrup, som erhållit prof till påseende, och som med sitt kända, välvilliga tillmötesgående äfven bestämt de tvenne öfriga i detta meddelande omnämnda parasitsvamparna.

Den af *Clad. cucumerinum* förorsakade sjukdomen yttrade sig enligt fröken Elfving däri, att gurkämnenä antingen genast ruttnade eller, om de ock utvecklade sig något, erhöilo talrika större eller mindre mörka, insjunkna fläckar samt delvis ruttnade, vanligen i den nedre ändan.